

Морозов Т.О.

*кандидат економічних наук, докторант,
Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-475-0-16>

ЕВОЛЮЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ – ПОТЕНЦІАЛ ТА РИЗИКИ ДЛЯ ДЕРЖАВИ

Сучасна економічна думка дедалі більше фокусується на інноваціях як головному драйвері розвитку. У глобальній економіці, що перебуває у стані постійної трансформації, держави змушені обирати між революційним і еволюційним шляхом впровадження змін. Еволюційний підхід пропонує плавний перехід до новітніх технологій та економічних моделей, що дозволяє мінімізувати ризики і зберігати стабільність [1]. На відміну від революційного методу, який часто супроводжується різкими змінами і можливими деструктивними наслідками, еволюційний розвиток будується на поступових реформах, адаптації та вдосконаленні існуючих економічних систем.

В епоху цифровізації, коли інновації стають ключовим чинником економічного зростання, важливість еволюційного підходу полягає у здатності забезпечити тривалий розвиток без надмірних потрясінь [2]. Це особливо актуально для країн, які прагнуть зберегти баланс між розвитком традиційних секторів економіки та впровадженням передових технологій. Еволюційна стратегія дає змогу уникнути соціальних розривів і забезпечити інтеграцію інновацій у життя суспільства природним чином.

Таким чином, еволюційний підхід є привабливим для держав, які прагнуть довгострокового зростання, зберігаючи при цьому стабільність і соціальну згуртованість. Цей підхід стає основою для формування конкурентоспроможної економіки, здатної адаптуватися до викликів сучасного світу.

Еволюційний підхід до інноваційного розвитку економіки держави відрізняється низкою важливих характеристик, які необхідно детально розглянути:

1. Поступове впровадження інновацій. Еволюційний підхід дозволяє країнам повільно і безпечно впроваджувати нові технології, зводячи до мінімуму ризику порушення існуючих економічних систем [5].

2. Підтримка існуючих структур. На відміну від революційного підходу, еволюційний не намагається руйнувати традиційні системи, а фокусується на їх удосконаленні.

3. Раціональне використання ресурсів. Еволюційний шлях дозволяє зосереджувати інвестиції на специфічних стратегічних напрямках, не викликаючи дефіциту або нерівномірного розподілу ресурсів.

Розглянемо переваги і ризики еволюційного підходу.

Переваги:

- **Стабільність.** Еволюційний розвиток дозволяє уникати економічних і соціальних потрясінь, сприяючи плавному впровадженню змін.

- **Збереження соціальної рівноваги.** Поступові реформи зменшують ризик нерівності між різними групами населення.

- **Гармонійний розвиток.** Поєднання традиційних секторів і новітніх технологій створює передумови для сталого економічного зростання.

- **Підвищення конкурентоспроможності.** Еволюційна адаптація дозволяє країнам зберігати свої позиції у глобальній економіці, не втрачаючи контролю над стратегічними секторами [3].

Ризики:

- **Повільні темпи змін.** У порівнянні з революційними підходами, еволюційний розвиток може поступатися швидкістю впровадження інновацій.

- **Ризик консерватизму.** Надмірна обережність може призводити до затримок у прийнятті важливих рішень [4].

- **Залежність від зовнішніх факторів.** Глобальна конкуренція та зовнішньоекономічні виклики можуть ускладнювати реалізацію еволюційної стратегії.

З метою практичного впровадження еволюційної стратегії розвитку економіки держави розглянемо приклади країн з успішним досвідом реалізації саме цього типу:

Німеччина. Німеччина є яскравим прикладом держави з еволюційним типом розвитку інноваційної економіки. Завдяки довгостроковій стратегії, орієнтованій на поступову модернізацію

промисловості, країна демонструє, як можна гармонійно інтегрувати передові технології в існуючі економічні та соціальні системи. Одним із ключових елементів цього підходу стала концепція "Індустрія 4.0", яка є основою четвертої промислової революції.

Концепція «Індустрія 4.0» передбачає поступове впровадження цифрових технологій у виробничі процеси для створення «розумних» фабрик і підприємств. Завдяки використанню Інтернету речей (IoT), штучного інтелекту (AI), великих даних (Big Data) і автоматизації, виробництво стає більш ефективним, адаптивним і стійким. Еволюційний підхід Німеччини дозволяє не тільки забезпечити поступові структурні зміни, але й уникнути різких соціальних потрясінь, які часто супроводжують радикальні реформи.

Важливо, що у Німеччині інновації розглядаються не лише як технологічний процес, а як багатогранний підхід до модернізації економіки. Особлива увага приділяється розвитку людського капіталу: підготовка працівників до роботи в умовах цифрової економіки, розвиток нових компетенцій та підтримка підприємств у процесі трансформації. Це дозволяє гармонійно поєднати традиційні галузі з новими технологічними можливостями, зберігаючи стабільність економіки.

Крім того, Німеччина виступає лідером у розробці міжнародних стандартів для цифровізації промисловості. Ініціативи, такі як *Plattform Industrie 4.0*, створюють основу для впровадження технологій не тільки всередині країни, а й на міжнародному рівні. Таким чином, Німеччина формує глобальні тенденції і допомагає іншим державам адаптуватися до вимог сучасної економіки.

Еволюційний розвиток інноваційної економіки в Німеччині також орієнтований на досягнення сталого розвитку. Інтеграція інновацій сприяє енергоефективності, раціональному використанню ресурсів і зменшенню впливу на довкілля. Це дозволяє країні не лише підтримувати конкурентоспроможність, а й зберігати баланс між економічним зростанням і екологічною відповідальністю.

Таким чином, Німеччина демонструє, що еволюційний підхід до розвитку інноваційної економіки є ефективним способом забезпечення довгострокової конкурентоспроможності. Її приклад показує, як завдяки поступовому впровадженню цифрових технологій можна створити стійку економічну модель, яка поєднує інновації, соціальну стабільність і глобальне лідерство.

Швеція. Швеція є яскравим прикладом держави з еволюційним типом розвитку інноваційної економіки, де поступові зміни, стратегічне

планування та інтеграція наукових досягнень у практичну діяльність сприяють довгостроковому економічному зростанню. Країна вже тривалий час посідає провідні позиції у світі за рівнем інноваційної активності, що забезпечується системним підходом до розвитку науки, технологій і підприємництва. Одним із ключових елементів цієї моделі є високий рівень інвестицій у дослідження і розробки (НДДКР): щорічно Швеція витрачає близько 3,5% свого ВВП на підтримку інновацій, що є одним із найвищих показників у світі.

Інноваційна політика Швеції базується на принципах сталого розвитку, з акцентом на вирішення глобальних екологічних викликів. Особлива увага приділяється розвитку зеленої енергетики, впровадженню енергоефективних технологій і розробці рішень для зменшення викидів CO₂. Наприклад, країна активно розвиває відновлювані джерела енергії, такі як сонячна, вітрова та гідроенергетика. Завдяки цьому Швеція поступово зменшує залежність від викопного палива, демонструючи приклад іншим державам, як досягти балансу між економічним зростанням і екологічною відповідальністю.

Ще одним важливим аспектом шведської моделі інноваційної економіки є тісна співпраця між університетами, науково-дослідними інститутами та бізнесом. Державна політика сприяє створенню кластерів, де підприємства, наукові установи та стартапи працюють разом над спільними проектами. Це забезпечує швидкий трансфер знань, стимулює створення нових технологій і сприяє їхньому комерційному впровадженню. Наприклад, у Швеції активно функціонують такі інноваційні центри, як Science Park і Kista Science City, які стали платформами для співпраці міжнародних компаній, стартапів і наукових установ.

Швеція також приділяє велику увагу освіті як основі для довгострокового інноваційного розвитку. Освітня система країни спрямована на розвиток креативності, критичного мислення та навичок, необхідних для цифрової економіки. Університети Швеції займають провідні позиції у світових рейтингах завдяки своїм дослідницьким програмам і підготовці фахівців високого рівня, які здатні адаптуватися до викликів сучасного ринку праці.

Окрім того, Швеція активно підтримує стартапи та підприємців, пропонуючи їм доступ до фінансування, грантових програм і бізнес-інкубаторів. Завдяки цій підтримці країна стала одним із провідних центрів для розвитку інноваційних компаній у Європі. Наприклад, у Стокгольмі створено сприятливі умови для технологічних стартапів, що

дозволяє місту конкурувати з іншими європейськими інноваційними хабами.

Таким чином, Швеція демонструє, що еволюційний тип розвитку інноваційної економіки є ефективним шляхом до створення стійкої, конкурентоспроможної та екологічно відповідальної моделі зростання. Її підхід до інтеграції наукових досягнень, підтримки підприємництва та розвитку людського капіталу може слугувати прикладом для інших країн, які прагнуть забезпечити довгострокову стабільність та інноваційне лідерство в умовах глобальної економіки.

Еволюційний розвиток інноваційної економіки є ефективним підходом для забезпечення стабільності та поступового зростання. Він дозволяє країнам зберігати баланс між традиційними секторами і впровадженням новітніх технологій. Успіх цього підходу залежить від здатності держави забезпечити сприятливі умови для інновацій, включаючи інвестиції у людський капітал, інфраструктуру та наукові дослідження.

Однак еволюційний підхід потребує ретельного планування, щоб уникнути ризику відставання від країн, які використовують радикальні стратегії. Лише зважене поєднання інновацій, стабільності та гнучкості дозволить країнам ефективно адаптуватися до глобальних змін і зберігати конкурентоспроможність у майбутньому.

Література:

1. Шваб К. Четверта промислова революція. Світовий економічний форум. 2016.
2. OECD. Звіт про інновації та економічне зростання. Видання ОЕСР. 2020.
3. Портер М.Е. Конкурентна перевага: створення і підтримка високих результатів. Free Press. 1998.
4. Світовий банк. Світові індикатори розвитку. 2022. URL: <https://data.worldbank.org>
5. Eurostat. Статистика досліджень і розробок. 2022. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>